

**UCHWAŁA NR XLII/245/22
RADY POWIATU PISZ**

z dnia 31 marca 2022 r.

w sprawie przyjęcia Powiatowego programu profilaktycznego w zakresie udzielania specjalistycznej pomocy, promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w Powiecie Piskim na lata 2022 – 2028

Na podstawie art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 528) w związku z art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 ze zm.) - Rada Powiatu Pisz uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Powiatowy program profilaktycznego w zakresie udzielania specjalistycznej pomocy, promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w Powiecie Piskim na lata 2022 - 2028, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Piskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Powiatu

Irena Jatkowska

Załącznik do uchwały Nr XLII/245/22

Rady Powiatu Pisz

z dnia 31 marca 2022 r.

**POWIATOWY PROGRAM PROFILAKTYCZNY
Z ZAKRESU PROMOWANIA I WDRAŻANIA PRAWIDŁOWYCH
METOD WYCHOWAWCZYCH W STOSUNKU DO DZIECI
W RODZINACH ZAGROŻONYCH PRZEMOCĄ W RODZINIE
W POWIECIE PISKIM
NA LATA 2022 - 2028**

Pisz 2022 rok

Spis treści

Wstęp.....	3
I. Podstawa prawna Programu profilaktycznego z zakresu promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w Powiecie Piskim.....	7
II. Założenia teoretyczne Programu.....	8
III. Skala zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Piskiego.....	12
IV. Cele Programu.....	22
V. Adresaci i realizatorzy Programu.....	23
VI. Przewidywane efekty realizacji Programu.....	23
VII. Ewaluacja i monitoring Programu.....	24
VIII. Harmonogram działań.....	25

WSTĘP

Dzieciństwo i rodzina odgrywają w życiu każdego człowieka ogromną rolę. Sposób wychowania, stosowane przez rodziców metody wychowawcze oraz zwyczaje, jakie panują w każdej rodzinie mają wpływ na to, jakim dorosłym stanie się dziecko w przyszłości.

Do prawidłowego rozwoju każdego dziecka niezbędna jest atmosfera akceptacji i miłości oraz ochrona i opieka zapewniające dzieciom poczucie bezpieczeństwa. Negatywne zjawiska społeczne takie jak uzależnienia, ubóstwo, bezrobocie czy choroby cywilizacyjne utrudniają zapewnienie dzieciom właściwych i sprzyjających rozwojowi warunków. Narastające napięcie i frustracja rodziców przyczynia się do przyjmowania przez nich nieprawidłowych postaw i metod wychowawczych, często opartych na przemocy.

W związku z tym istnieje potrzeba podejmowania działań profilaktycznych w zakresie wspierania rodziny w pełnieniu przez nią funkcji opiekuńczych oraz wychowawczych.

Przemoc jest to umyślne działanie naruszające prawa i dobra osobiste, które powoduje cierpienie i szkody.

Przemoc charakteryzuje się tym, że jest intencjonalna, tzn. jest zamierzonym działaniem człowieka, ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie sobie ofiary. Podczas występowania przemocy, siły są nierównomiernie rozłożone (jedna strona ma przewagę nad drugą) oraz naruszane są podstawowe prawa ofiary (do nietykalności fizycznej, godności, szacunku). Ciągłe doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma z czasem coraz mniejszą umiejętność do samoobrony.

Powszechnie znana jest wiedza o decydującej roli wychowania w rodzinie dla kształtowania się osobowości dziecka. To właśnie w rodzinie odbywa się proces kształtowania pojęć moralnych dziecka, jego etycznej i społecznej wrażliwości. Rola rodzinnego środowiska wychowawczego trwa od urodzenia dziecka do osiągnięcia przez nie samodzielności.

Sposób w jaki rodzina pełni swą funkcję wychowawczą oraz skuteczność tych oddziaływań na dziecko zależą w znacznej mierze od postaw ojca i matki wobec dziecka.

Dbanie o prawidłowy rozwój i wychowanie dzieci, a także zaspokajanie ich potrzeb emocjonalnych, fizycznych, psychicznych i społecznych to podstawowe zadania rodziców.

Rolą rodzica jest przede wszystkim przekazywanie systemu wartości i norm oraz dostarczenie modeli zachowań.

Do realizacji wymienionych zadań każdy z rodziców stosuje specjalne strategie wobec dzieci. Strategie te nazywane są postawami rodzicielskimi.

Do głównych postaw rodzicielskich zaliczamy:

- 1) **Postawa akceptująca** - która cechuje się nie ukrywaniem uczuć przed dzieckiem, zaspokajaniem jego potrzeb, akceptacją dziecka takim jakim jest. Postawą przeciwną jest odrzucanie dziecka, demonstrowanie mu negatywnych uczuć, podejście dyktatorskie i traktowanie dziecka jako ciężaru;
- 2) **Postawa współdziałania** - zakłada pozytywne angażowanie się w sprawy dziecka oraz unikanie zaniedbywania i obojętności uczuciowej. Przeciwna temu jest postawa unikająca;
- 3) **Rozumna swoboda** - oznacza darzenie dziecka zaufaniem, udzielaniem swobody stosownej do wieku i możliwości dziecka. Postawą przeciwną jest nadmierne ochranianie i opiekuńczość;
- 4) **Uznanie praw** - polega na stosowaniu racjonalnej kontroli i dyscypliny, bez niedoceniania czy przeceniania roli dziecka.

Przeciwną postawą jest postawa nadmiernie wymagająca, zakładająca sztywne reguły niedostosowane do wieku i możliwości dzieci. Ponadto istnieje także podział na takie style wychowania jak:

- 1) **Styl autorytarny** - gdzie dominują surowe zasady i nakazy, dyscyplina, a także karanie dzieci za złe zachowanie;
- 2) **Styl autorytatywny** - w którym rodzice współdziałają z dzieckiem, narzucają mu zasady, jednak nie są one sztywne, są dostosowane do wieku i możliwości dzieci. Jest to jeden z najskuteczniejszych i najbardziej korzystnych stylów wychowania;
- 3) **Styl permissywny** - postawa opiekuńcza wobec dzieci, brak narzuconych norm i zasad, pociąganie dzieciom;
- 4) **Styl zaniedbujący** - nie zwracanie uwagi na dziecko, nie zaspokajanie jego potrzeb.

Nieprawidłowe postawy rodzicielskie mogą powodować u dziecka brak zaufania do siebie i innych, poczucie osamotnienia i zagubienia. Silna, prawidłowa więź emocjonalna z rodzicami jest podstawowym czynnikiem chroniącym dziecko przed zachowaniami ryzykownymi, takimi jak zażywanie środków psychoaktywnych czy agresja. Zaburzenia więzi emocjonalnej w rodzinie, nieprawidłowości w procesie wychowania i socjalizacji, wywołują, podtrzymują i utrwalają zachowania destrukcyjne.

Natomiast jeśli chodzi o role, jakie przyjmują rodzice w procesie wychowania dzieci, można wyróżnić takie jak:

- 1) **Rodzic nadopiekuńczy** - ciągle odczuwa troskę o dziecko, kontroluje je, narzuca zasady, zamiast stopniowo dawać autonomię - uzależnia dziecko od siebie;
- 2) **Rodzic niedojrzały emocjonalnie** - traktuje dziecko jak zabawkę, a w gruncie rzeczy sam potrzebuje opieki. U dziecka poszukuje wsparcia i zrozumienia, odwracają się role;
- 3) **Rodzic perfekcjonista** - ciężko przyjmuje porażki wychowawcze, jest zbyt sumienny w wypełnianiu swoich rodzicielskich zadań, nadmiernie odpowiedzialny i zanadto przejmuje się swoją rolą;
- 4) **Rodzic uszczęśliwiający** - uważa, że szczęście dziecka zależy od niego, niestety tym samym nadmiernie ochrania swoje dziecko i nie daje mu swobody;
- 5) **Rodzic autokrata** - żąda bezwzględnego posłuszeństwa, a efektem wychowawczym jest grzeczne dziecko, niestety takie zachowanie prowadzi do unikania przez dziecko rodziców, strach przeważa w każdej sytuacji.

Rodzina powinna stanowić środowisko zapewniające mu poczucie bezpieczeństwa, godności i szacunku. Jednym z najczęściej występujących czynników zagrażających prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny jest przemoc.

Badania dotyczące zjawiska przemocy wskazują, że skala tego zjawiska rośnie. Konieczne jest więc podjęcie działań w zakresie wsparcia rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Działania pomocowe nie mogą być podejmowane dopiero w sytuacji wystąpienia ostrego kryzysu w rodzinie. Aby nie doprowadzać do konieczności podejmowania interwencji w sytuacjach wystąpienia przemocy w rodzinie i aby niwelować tego skutki, należy zintensyfikować podejmowanie działań o charakterze profilaktycznym.

Powyższe przesłanki uzasadniają potrzebę skonstruowania i wdrożenia w życie programu profilaktycznego, który będzie mieć na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, szczególnie w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Największy efekt z podejmowanych działań widoczny będzie w sytuacji współpracy pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w realizację zadań dotyczących edukacji, bezpieczeństwa, zdrowia i przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. oraz Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na 2022 rok nakłada na powiaty następujące zadania:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Zapobieganie występowaniu oraz ograniczenie skali i skutków zjawiska przemocy wymaga systemowych i planowanych działań, a także współpracy wielu podmiotów zaangażowanych w pomoc rodzinie.

Realizując wymogi ustawy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszku opracowało profilaktyczny program promujący prawidłowe metody wychowawcze w rodzinach zagrożonych przemocą, który zostanie zrealizowany na terenie Powiatu Piskiego.

Zaplanowane w Programie działania są kontynuacją szeregu czynności, które podjęto w ramach realizacji wcześniej uchwalonego „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Piskim na lata 2016 – 2022” oraz „Programu służącego działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie”.

Celem głównym Programu jest ograniczenie skali przemocy oraz skutków stosowania przemocy w Powiecie Piskim poprzez podejmowanie działań profilaktycznych w rodzinach dotkniętych lub zagrożonych przemocą domową.

I. PODSTAWA PRAWNA

Podstawę prawną do opracowania Programu profilaktycznego z zakresu promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w Powiecie Piskim stanowią następujące dokumenty:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r., Poz. 1249);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.),
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020 przyjęty Uchwałą Nr 183 Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2021 r.;
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w województwie warmińsko-mazurskim na lata 2015-2020;
- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Piskim na lata 2021 – 2030 przyjęta Uchwałą Nr XXX/185/21 Rady Powiatu Pisz z dnia 29 kwietnia 2021 r.;
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2022.

II. ZAŁOŻENIA TEORETYCZNE

Rodzina jest podstawowym środowiskiem wychowawczym dziecka, mającym fundamentalny wpływ na jego rozwój i funkcjonowanie. To w niej dziecko uczy się podstawowych umiejętności życiowych, kształtuje swoją osobowość, tożsamość, wzorce zachowań, nabiera przekonań o świecie, wartościach i zasadach nim rządzących. Postrzega się ją jako system charakteryzujący się specyficznymi relacjami, określoną dynamiką i granicami oraz określonym sposobem komunikacji, sprawowania kontroli i władzy, a także określonym układem pełnionych ról, sposobem osiągania różnych celów, zmagania się z trudnościami oraz radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych.

Rodzina jest tym środowiskiem, w którym powstaje nowe życie. Rodzi się w nim i wzrasta istota ludzka podlegająca prawom biologicznym i społecznym, kształtowana przez oddziaływania wychowawcze rodziców. Rodzina stanowi dla dziecka najlepsze naturalne środowisko, w którym otoczone indywidualną opieką ma możliwość zaspakajania swoich potrzeb, dzięki czemu może się prawidłowo rozwijać. W prawidłowo funkcjonującej rodzinie dziecko czuje się dobrze, bezpiecznie, jest pewne siebie, ufne wobec rodziców, a także otwarte i ufne wobec innych ludzi, zachowuje się przy tym swobodnie i jest aktywne i wytrwałe w działaniu. Atmosfera, w jakiej toczy się wychowanie oraz ogół środków wychowawczych, a także sposób odnoszenia się do dziecka składają się na określony styl wychowania.

Najczęściej wyróżniane style wychowania to:

- 1) **styl demokratyczny**, którego główną zasadą jest wzajemne poszanowanie praw wszystkich członków rodziny,
- 2) **styl autokratyczny**, który ma charakter konserwatywny i jest oparty na autorytecie przemocy,
- 3) **styl liberalny**, w którym rodzice pozwalają dziecku na nadmierną swobodę.

Ze stylami wychowania łączą się postawy rodzicielskie, które coraz częściej sprowadza się do sześciu wymiarów: akceptacja, odrzucenie, autonomia, nadmierne ochranianie, nadmierne wymagania, niekonsekwencja. Dobry rodzic jest opiekuńczy, troskliwy, wrażliwy na potrzeby i możliwości dziecka, wspiera jego rozwój, jest konsekwentny, wyznacza dziecku granice, nie stosuje wzmocnień negatywnych. Nieprawidłowa postawa rodzicielska oraz styl wychowania może rodzić w dziecku agresję lub wywoływać bezradność, uległość i powierzchowne traktowanie norm i wartości.

Rodzina, która nie potrafi sprostać obowiązkom wobec dzieci oraz nie pozwala na zaspokojenie potrzeb, niezbędnych do prawidłowego rozwoju określana jest mianem rodziny dysfunkcyjnej. Najczęściej prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagrażają takie zjawiska patologiczne jak:

- alkoholizm, inne uzależnienie lub choroba psychiczna w rodzinie,
- przemoc fizyczna lub/i psychiczna, maltretowanie i wykorzystywanie seksualne,
- psychiczne opuszczenie dzieci (nieobecność emocjonalna rodzica), chłód emocjonalny,
- czynne odrzucanie i dewaluowanie dziecka,
- nadużycia emocjonalne, czyli używanie dziecka przez dorosłego do zaspokajania swoich potrzeb emocjonalnych (np. czynienie z niego powiernika spraw dorosłych, tworzenie koalicji z dzieckiem przeciw drugiemu rodzicowi),
- stawianie nieadekwatnych do rozwoju i możliwości dziecka wymagań infantylizowanie dziecka lub żądanie spełniania nadmiernych, perfekcjonistycznych oczekiwań,
- przerost sztywnych wymagań,
- nadopiekuńczość i nadmierna kontrola.

Każde z wyżej wymienionych zjawisk negatywnie wpływa na funkcjonowanie dziecka, największe problemy stwarza alkoholizm i narkomania rodzica, przemoc we wzajemnych relacjach, wykorzystywanie oraz zaniedbywanie.

Przemoc domowa to działanie lub zaniechanie, dokonywane w ramach rodziny przez jednego z jej członków przeciwko pozostałym, z wykorzystaniem istniejącej lub stworzonej przez okoliczności przewagi siły lub władzy, godzące w ich prawa lub dobra osobiste, a w szczególności w życie lub zdrowie (fizyczne bądź psychiczne), powodujące u nich szkody lub cierpienie.

Przemoc objawia się najczęściej w czterech wymiarach:

- przemoc fizyczna,
- przemoc psychiczna,
- nadużycie seksualne,
- zaniedbywanie.

Oprócz ogólnej definicji przemocy w rodzinie posługujemy się także definicją krzywdzenia dziecka stworzoną przez D.G. Gill'a: **Krzywdzenie dzieci** to każde działanie lub bezczynność jednostek, instytucji lub społeczeństwa jako całości i każdy rezultat takiego działania lub bezczynności, który deprymuje równe prawa i swobody dzieci i/lub zakłóca ich optymalny rozwój.

Rozróżniamy następujące **rodzaje przemocy wobec dzieci**:

- **Przemoc fizyczna** to wszelkie celowe, intencjonalne działania wobec dziecka powodujące urazy na jego ciele np.: bicie, szarpanie, popychanie, rzucanie przedmiotami, itp.
- **Wykorzystanie seksualne** to każde zachowanie osoby starszej i silniejszej, które prowadzi do jej seksualnego podniecenia i zaspokojenia kosztem dziecka np.: ekshibicjonizm, uwodzenie, świadome czynienie dziecka świadkiem aktów płciowych, zachęcanie do rozbierania się i do oglądania pornografii, dotykanie miejsc intymnych lub zachęcanie do dotykania sprawcy, różne formy stosunku seksualnego, itp. Ważna jest tu zwłaszcza intencja zaspokojenia własnych potrzeb sprawcy bez uwzględniania potrzeb i możliwości osoby doznającej przemocy.
- **Przemoc emocjonalna** to intencjonalne, nie zawierające aktów przemocy fizycznej zachowania dorosłych wobec dzieci, które powodują znaczące obniżenie możliwości prawidłowego rozwoju dziecka np.: wyzwiska, groźby, szantaż, straszenie, emocjonalne odrzucenie, nadmierne wymagania nieadekwatne do wieku i możliwości dziecka, niszczenie ważnych dla niego rzeczy lub zwierząt, nieposzanowanie granic prywatności, itp. Szczególnie trwałe ślady pozostawia po sobie przemoc ze strony osób ważnych dla rozwoju dziecka, zwłaszcza rodziców. O ile dzieci dość szybko zdają sobie sprawę z odrębności fizycznej od rodziców, o tyle emocjonalnie są z nimi tożsame przez wiele lat. Krzywda płynąca z ich strony ma więc wielki wpływ na utrudnione formowanie się jego relacji z innymi ludźmi, obrazu siebie i wreszcie osobowości.
- **Zaniedbywanie** to niezaspokajanie podstawowych potrzeb dziecka zarówno fizycznych, takich jak właściwe odżywianie, ubieranie, ochrona zdrowia, edukacja, jak i psychicznych jak poczucie bezpieczeństwa, doświadczania miłości i troski. Dziecko zaniedbywane nie odbierając od ważnych dla siebie ludzi dostatecznej ilości sygnałów o ważności swoich potrzeb uczy się, że nie jest ważne i cenne. W ślad za tym mogą iść dwojaki strategie zaradcze: wiara, że tak jest naprawdę i stopniowe wycofywanie się z wszelkiej aktywności lub uciążliwa dla otoczenia walka o dostrzeżenie (tzw. „lepkość”, agresywność lub „dziwność”).

Dzieci wychowujące się w rodzinach gdzie występuje przemoc, narażone są na dwa rodzaje niszczących doświadczeń. Pierwsze dotyczy dzieci, które są bezpośrednimi ofiarami przemocy, drugie zaś dzieci, które są świadkami przemocy. Na podwójne niebezpieczeństwo narażone są dzieci, które same doświadczają przemocy i są jej świadkami. Żyjąc w ciągłym lęku i poczuciu zagrożenia, dziecko doznaje szeregu urazów, z których najbardziej destrukcyjne to: obawa o życie i

zdrowie swoje i rodziny, poczucie winy i odpowiedzialności za przemoc, bezradność, ambiwalencja uczuć w stosunku do rodziców, brak zaufania do dorosłych, urazy fizyczne. Doświadczenie przemocy może prowadzić także do kłopotów w szkole, zamiany ról, kiedy to dziecko zmuszone jest do pełnienia roli osoby dorosłej, opóźnień w rozwoju, zaburzeń mowy, dolegliwości związanych ze stresem.

Długotrwałe następstwo doświadczanej przemocy owocuje utratą poczucia bezpieczeństwa, które jest niezbędne do prawidłowego rozwoju dziecka, a później osoby dorosłej. Jest ono bazą dla formowania się poczucia własnej wartości oraz umiejętności nawiązywania i utrzymywania prawidłowych relacji z innymi ludźmi.

III. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE POWIATU PISKIEGO

W powiecie piskim zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizują przede wszystkim Policja, Sąd, Prokuratura, samorządy gminne (Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działają we wszystkich gminach) oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu.

Na szczeblu powiatu piskiego zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy realizowane są przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu.

Zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 ze zm.) do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

- opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary.

Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „**przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1 (członek rodziny – osoba najbliższa w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks, a także inna osoba wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą**”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych.

Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminach powiatu piskiego zajmują się Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- Policji,
- oświaty,
- ochrony zdrowia,
- organizacji pozarządowych.

Celem działania Zespołu jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Poniżej zawarto wykaz miejsc, gdzie na terenie Powiatu Piskiego mieszkańcy mogą uzyskać pomoc i wsparcie w przypadku doświadczenia przemocy w rodzinie.

POMOC W PRZYPADKU PRZEMOCY W RODZINIE

- Ośrodki Pomocy Społecznej
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- Policja
- Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej
- Zespoły Interdyscyplinarne
- Placówki Ochrony Zdrowia
- Placówki Oświatowe

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę Niebieskie Karty i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury Niebieskiej Karty następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Tabela 1. Ilość uruchomionych procedur Niebieskiej Karty na terenie powiatu piskiego w latach 2019-2021.

Gmina	2019 r.	2020 r.	2021 r.	Razem
Pisz	127	124	107	358
Orzysz	53	48	32	133
Biała Piska	69	62	54	185
Ruciane Nida	19	27	24	70
Razem	268	261	217	746

Źródło: dane pozyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu piskiego.

W latach 2019–2021 na terenie gminy Pisz procedurę Niebieskiej Karty grupy robocze prowadziły w 358 rodzinach, jak wynika z danych zawartych w Tabeli 1 na przestrzeni omawianych lat liczba uruchomionych procedur Niebieskiej Karty zmalała. Dotyczy to Gmin Pisz, Biała Piska i Orzysz.

Tabela 2. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie w gminach należących do powiatu piskiego na przestrzeni lat 2017-2019

Gmina	2017	2018	2019
Ruciane Nida	0	0	0
Orzysz	4	4	6
Pisz	19	19	19
Biała Piska	112	0	2
Łącznie	135	23	27

Źródło: Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku z pomocy Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie powiatu piskiego z powodu przemocy w rodzinie skorzystało łącznie 27 rodzin, w 2018 roku 23, natomiast w 2017 r. z pomocy korzystało 135 rodzin, co wskazuje na zdecydowane zmniejszenie się skali problemu w powiecie. W gminie Pisz w 2019 roku pomoc i wsparcie z omawianego powodu otrzymało 19 rodzin, w gminie Orzysz 6 rodzin, natomiast w gminie Biała Piska 2 rodziny. Jedynie w gminie Ruciane Nida w omawianym roku żadna z rodzin nie skorzystała z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w związku z problemem przemocy w rodzinie.

W 2019 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizowało projekt „RAZEM przeciwko przemocy w rodzinie” na terenie powiatu piskiego.

Działanie zostało dofinansowane ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach programu osłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

W ramach tego projektu Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszu realizowało następujące przedsięwzięcia:

1. Szkolenia dla pracowników instytucji działających na rzecz pomocy rodzinom zagrożonym przemocą z terenu powiatu piskiego:

- Szkolenie „Przemoc wobec dziecka w domu i w szkole jako przyczyna zachowań agresywnych”. W szkoleniu udział wzięło 40 przedstawicieli instytucji odpowiedzialnych za przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

2. Szkolenia dla rodziców z zakresu stosowania prawidłowych metod wychowawczych i kształtujących prawidłowe postawy rodzicielskie oraz zapobiegania przemocy.

- Warsztaty edukacyjne dla rodziców „CYBERPRZEMOC- co i jak?”;
- Warsztaty edukacyjne dla rodziców „Jak wychowywać bez klapsa”;

3. Szkolenia, zajęcia oraz inne formy dla dzieci i młodzieży zagrożonych lub dotkniętych przemocą:

- Cykl spotkań dla dzieci i młodzieży pod hasłem: „Odkryj swoją wewnętrzną siłę - ŻYCIE BEZ PRZEMOCY”;
- Konkurs plastyczny dla dzieci pod hasłem „Uczyńmy świat piękniejszym - STOP PRZEMOCY”;
- Aktywne zajęcia ruchowe - Zajęcia fitness i siłownia dla młodzieży zagrożonej lub dotkniętej przemocą;
- Integracyjna Zabawa Mikołajkowa dla uczestników projektu.

Rok 2020 był rokiem wielu zmian zarówno na płaszczyźnie zawodowej jak i społecznej, w związku z wprowadzonym stanem zagrożenia epidemiologicznego związanego z wystąpieniem pandemii COVID-19 oraz zwiększoną potrzebą korzystania z wszelkich form wsparcia Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz uruchomiło dodatkowe wsparcie w postaci dla mieszkańców powiatu piskiego. Wsparcie obejmowało:

- Pomoc psychologiczną w formie telefonicznych konsultacji psychologicznych;
- Wsparcie specjalisty pracy z rodziną w formie telefonicznych konsultacji.
- Udzielanie porad w ramach „Grupy wsparcia” w postaci indywidualnych konsultacji telefonicznych.

W 2021r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz zorganizowało:

1. Szkolenia dla pracowników instytucji działających na rzecz pomocy rodzinom zagrożonym przemocą z terenu powiatu piskiego:

- Szkolenie „Mediacja jako forma twórczego rozwiązywania konfliktu”
- Szkolenie „Przyczyny i sposoby zapobiegania zachowaniom suicydalnym”

2. Warsztaty dla dzieci i młodzieży z zakresu przeciwdziałania przemocy

- Warsztaty dla dzieci i młodzieży w ramach Kampanii ”19 Dni Przeciwno Przemocy i Krzywdzeniu Dzieci”. Zasadniczym celem Kampanii jest zwiększenie społecznego zaangażowania w przeciwdziałanie przemocy wobec dzieci i budowania świata, w którym nie ma przemocy wobec dzieci i młodzieży.

W ramach corocznej Kampanii „Biała Wstążka” dotyczącej przeciwdziałaniu przemocy wobec kobiet, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz organizuje w Centrum bezpłatne konsultacje dla mieszkańców powiatu piskiego w ramach akcji „Otwartych drzwi”.

W ramach tej akcji w dzień wolny od pracy organizowany jest dyżur specjalistów z zakresu wsparcia i przeciwdziałania zjawisku przemocy.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz od wielu lat aktywnie włącza się w wymienione Kampanie. Jest to szansa na uwrażliwienie społeczeństwa na szeroko rozumiane zjawisko przemocy wokół nas.

Corocznie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszu opracowuje i rozpowszechnia materiały, w szczególności: ulotki, plakaty, broszury, artykuły, informacje udostępniane w mediach społecznościowych na temat m. in. prawidłowych metod wychowawczych, postaw rodzicielskich, możliwości uzyskania pomocy dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych, form wsparcia oraz aktualnie podejmowanych działaniach w tym zakresie

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- pomocy w integracji rodziny,
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążeniu do reintegracji rodziny,
- pracy z rodziną,
- pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie powiatu w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej działający przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz

Przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz działa Ośrodek Interwencji Kryzysowej. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Pisz jest miejscem, gdzie osoby znajdujące się w sytuacji kryzysowej, w tym ofiary przemocy w rodzinie mogą uzyskać kompleksowe wsparcie w postaci schronienia do 3 miesięcy w ramach interwencji kryzysowej.

Ponadto osoby przebywające w Ośrodku Interwencji Kryzysowej korzystają z pomocy pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz, specjalisty pracy z rodziną oraz

pracownika socjalnego oraz specjalistów zatrudnionych w **Specjalistycznej Poradni Rodzinnej działającej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz**, tj.:

- konsultacji psychologa
- porad radcy prawnego
- wsparcia mediatora

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz prowadzi również **Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie**. Warunkiem wzięcia udziału w tym programie jest dobrowolne przyznanie się do stosowania przemocy i chęć uczestnictwa w nim.

Tabela 3. Liczba osób dotkniętych przemocą przebywająca w Ośrodku Interwencji Kryzysowej, którym udzielono pomocy w postaci schronienia w latach 2019-2021.

Rok	Liczba osób, którym udzielono schronienia	Kobiety	Dzieci
2019	5	1	4
2020	2	1	1
2021	1	1	0
Razem	8	3	5

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz

Dane liczbowe zawarte w Tabeli 3 wskazują, że w 2019 roku z pomocy Ośrodka Interwencji Kryzysowej skorzystały łącznie 4 osoby, w 2020 roku 2 osoby, w 2021 r. skorzystała 1 osoba.

Ofiarami przemocy w rodzinie w okresie od 2019 r. do 2021 r., którym udzielono schronienia były kobiety wraz z dziećmi.

Bardzo ważne jest pomaganie osobom dotkniętym przemocą domową, by uwolniły się od fałszywych schematów myślenia oraz błędnych przekonań na temat cierpienia i zaburzonych więzi rodzinnych. Należy podejmować działania zmierzające do zmiany świadomości, że bicie i przemoc psychiczna nie dają rezultatów wychowawczych, a pogłębiają istniejący kryzys. Dziecko musi czuć miłość i oparcie w rodzinie.

Tabela 4. Sprawcy przemocy na terenie powiatu piskiego w latach 2019-2021 wobec których uruchomiono procedurę Niebieskiej Karty.

Rok	2019	2020	2021
Mężczyźni	239	237	178
Kobiety	25	21	15
Nieletni	0	2 chłopców	0

Źródło: dane pozyskane z Komendy Powiatowej Policji w Pisz

Wyżej przedstawione dane pokazują, iż od roku 2019 do 2021 malała ilość przeprowadzonych przez Policję interwencji domowych finalnie zakończonych wszczęciem procedury „Niebieskiej Karty”. Sprawcami przemocy głównie są mężczyźni. Według danych pozyskanych od Policji sporadycznie agresorami bywają nieletni.

Doznawanie przemocy jest zawsze doświadczeniem traumatycznym. Jej skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody dla zdrowia psychicznego i fizycznego jednostki oraz długotrwałe i odległe w czasie problemy, pojawiające się w późniejszym życiu. Do najczęściej występujących konsekwencji doznawania przemocy przez osoby dorosłe należą:

- obrażenia ciała,
- choroby somatyczne związane ze stresem,
- przygnębienie, smutek, obojętność.
- stany lękowe, labilność emocjonalna, zespół stresu pourazowego,
- nieufność, poczucie zagrożenia,
- niska samoocena,
- kłopoty ze snem, koszmary nocne,
- zwiększone spożycie środków psychoaktywnych,
- zaprzeczanie, obwinianie się, wyuczona bezradność.

W wyniku wychowywania się w domu, gdzie występuje przemoc, u dzieci często pojawiają się zaburzenia snu, nadpobudliwość, agresja, obniżone poczucie własnej wartości, deficyty poznawcze, problemy afektywno-behawioralne. Konsekwencje przemocy mogą ujawniać się również wiele lat później, w okresie młodzieńczym i dorosłym. Odroczone skutki przemocy objawiają się najczęściej różnymi formami niedostosowania społecznego: ucieczkami z domu, wagarowaniem, udziałem w nieformalnych grupach młodzieżowych, uzależnieniami, przestępczością oraz agresją i stosowaniem przemocy.

Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pieszku

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pieszku corocznie prowadzi program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Podstawowym celem programu jest powstrzymanie sprawców od stosowania przemocy w rodzinie. Program skierowany jest do osób, które mają trudności w relacjach z innymi, zauważają trudności w rozpoznawaniu przeżywanych emocji oraz stosują różne formy agresji w osiągnięciu celów i konfliktów. Program realizowany jest w formie zajęć indywidualnych i grupowych.

Do najczęściej stosowanych form zajęć należą: warsztaty, ćwiczenia, dyskusje, wykłady, psychodrama, odgrywanie ról, treningi umiejętności psychologicznych (komunikacji, asertywności), zajęcia psycho-edukacyjne, projekcje filmów, psychotesty, analizy indywidualnych przypadków, porady rodzinno-wychowawcze, elementy indywidualnej psychoterapii i inne metody aktywizujące.

Podczas spotkań realizowane są zagadnienia z zakresu m. in.:

- rozumienia własnych emocji,
- komunikowania się bez przemocy,
- budowania relacji interpersonalnych opartych na partnerstwie i równości,
- odpowiedzialnego rodzicielstwa,
- treningu zachowań asertywnych,
- sposobu radzenia sobie z emocjami ze szczególnym uwzględnieniem złości,
- rozumienia rozmaitych form przemocy jako strategii kontroli i zastępowania ich działaniami niekontrolującymi.

Warunkiem wzięcia udziału w tym programie jest dobrowolne przyznanie się do stosowania przemocy i chęć uczestnictwa w nim. Po zakończeniu programu prowadzony jest monitoring osób, które go ukończyły.

Tabela 5. Dane Programu Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Program Oddziaływań Korekcyjno - Edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	2019	2020	2021
Liczba osób uczestniczących w programie	11	6	8
Liczba osób, które ukończyły program	6	3	4

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pieszku.

Sprawcy przemocy to zwykle osoby o dość chwiejnej strukturze osobowości i określonych predyspozycjach temperamentalnych. Pod zachowaniami przemocowymi zazwyczaj kryje się jednostka o niskim poczuciu własnej wartości, nieumiejąca radzić sobie z emocjami, często z doświadczeniami podlegania lub/i obserwacji przemocy w swojej osobistej historii. Biologiczne podłoże dodatkowo zwykle sprzyja nieradzeniu sobie z sytuacjami większego pobudzenia emocjonalnego.

IV. CELE PROGRAMU

Cel główny:

Celem programu jest ograniczenie skali przemocy oraz skutków stosowania przemocy w Powiecie Piskim poprzez podejmowanie działań profilaktycznych w rodzinach dotkniętych lub zagrożonych przemocą domową.

Cele szczegółowe:

1. Zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy w zakresie kompetencji i umiejętności wychowawczych, radzenia sobie z trudnymi sytuacjami, rozwiązywania kryzysów, poprawy relacji interpersonalnych w rodzinach dotkniętych i zagrożonych przemocą domową.
2. Edukacja rodziców/opiekunów w zakresie właściwych postaw rodzicielskich, metod i form wychowania, radzenia sobie w sytuacjach trudnych oraz konsekwencji stosowania przemocy wobec dzieci.
3. Propagowanie pozytywnych postaw rodzicielskich i metod wychowawczych w społeczności lokalnej.
4. Informowanie o możliwościach uzyskania wsparcia i pomocy w ze strony instytucji i organizacji pozarządowych w sytuacjach kryzysowych.
5. Spotkania tematyczne dla pracowników instytucji działających na rzecz pomocy rodzinom zagrożonym przemocą oraz na rzecz zwalczania i zapobiegania przemocy w rodzinie.

V. ADRESACI I REALIZATORZY PROGRAMU

Program skierowany jest do:

- rodziców doświadczających i/lub stosujących przemoc w rodzinie
- rodzin dotkniętych i zagrożonych przemocą
- instytucji zajmujących się pomocą rodzinie,
- placówek oświatowych,
- społeczności lokalnej.

Program zostanie zrealizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu przy współpracy podmiotów działających na rzecz pomocy rodzinie.

VI. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU:

1. Poprawa wydolności wychowawczej rodzin dotkniętych oraz zagrożonych przemocą,
2. Wzmocnienie rodziny w wypełnianiu swoich zadań.
3. Poprawa warunków rozwoju dzieci i młodzieży w rodzinach dotkniętych oraz zagrożonych przemocą.
4. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
5. Wzrost dostępności specjalistycznej pomocy w zakresie rozwiązywania problemów wynikających z sytuacji kryzysowej oraz rozwijania i pogłębiania kompetencji opiekuńczo – wychowawczych.
6. Wzrost świadomości społecznej w zakresie możliwości uzyskania wsparcia i pomocy ze strony instytucji na terenie powiatu.
7. Wzrost wiedzy i kompetencji osób zaangażowanych w pracę z rodziną z zakresu zjawiska przemocy oraz prawidłowego wypełniania ról rodzicielskich.

Powiatowy Program Profilaktyczny zakłada tworzenie kompleksowego systemu wsparcia dla dzieci, rodzin a przede wszystkim ofiar przemocy w rodzinie. Głównym celem programu jest zmniejszenie skali przemocy w rodzinie w powiecie piskim poprzez podejmowanie działań profilaktycznych w rodzinach z tzw. grupy ryzyka. Istotnym jest podejmowanie kompleksowych działań mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy ofiarom, jak również promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową.

W celu osiągnięcia zamierzonych celów szczegółowych w realizację programu będą włączone różne instytucje, placówki i organizacje pozarządowe, które swoimi działaniami wspierają osoby i rodziny doświadczające przemocy domowej, lub zagrożone przemocą. Zakładając, że realizacja niniejszego programu będzie stanowiła wspólny strategiczny plan działań wobec problemu przemocy w rodzinie. Oczekuje się, iż przyczyni się on do usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy, ograniczenia zjawiska przemocy i towarzyszących mu innych zjawisk patologicznych oraz poprawy kondycji rodzin.

VII. EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU

Monitoring będzie prowadzony przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz, które co roku będzie przekładało Radzie Powiatu w Pisz sprawozdanie z realizacji Powiatowego Programu Profilaktycznego z zakresu promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w Powiecie Piskim. Skuteczna realizacja niniejszego programu będzie uzależniona od koordynacji działań i współpracy i zaangażowania osób biorących udział w realizacji programu.

VIII. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

Cele szczegółowe programu	Zadania	Realizatorzy	Wskaźniki / Planowany termin realizacji
1. Zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy w zakresie kompetencji i umiejętności wychowawczych, radzenia sobie z trudnymi sytuacjami, rozwiązywania kryzysów, poprawy relacji interpersonalnych w rodzinach dotkniętych oraz zagrożonych przemocą domową	Organizowanie specjalistycznego poradnictwa oraz wsparcia dla rodzin dotkniętych oraz zagrożonych przemocą domową	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz	<ul style="list-style-type: none"> • liczba udzielonych porad • liczba osób, które skorzystały z oferty Termin realizacji: 2022 – 2028 rok
2. Edukacja rodziców/opiekunów w zakresie właściwych postaw rodzicielskich, metod i form wychowania, radzenia sobie w sytuacjach trudnych oraz konsekwencji stosowania przemocy wobec dzieci	Organizowanie spotkań z rodzicami mających na celu rozwój wiedzy z zakresu właściwych metod wychowawczych oraz postaw rodzicielskich	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz we współpracy z instytucjami działającymi na rzecz pomocy rodzinom zagrożonym lub/i dotkniętym przemocą	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przeprowadzonych spotkań • liczba osób biorących udział w spotkaniach • Termin realizacji: 2022 – 2028 rok
3. Propagowanie pozytywnych postaw rodzicielskich i metod wychowawczych w społeczności lokalnej	Opracowanie i rozpropagowanie materiałów (ulotek, broszur, plakatów) wśród społeczności lokalnej na temat pozytywnych postaw i metod wychowawczych	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz	<ul style="list-style-type: none"> • liczba materiałów informacyjnych m.in. ulotek, broszur i plakatów oraz informacji w mediach społecznościowych Termin realizacji: 2022 – 2028 rok
4. Informowanie o możliwościach uzyskania wsparcia i pomocy ze strony instytucji i organizacji pozarządowych w sytuacjach kryzysowych	Opracowanie i rozpropagowanie materiałów (ulotek, broszur, plakatów) wśród społeczności lokalnej na temat możliwości uzyskania wsparcia w sytuacjach kryzysowych	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz	<ul style="list-style-type: none"> • liczba materiałów informacyjnych m.in. ulotek, broszur i plakatów oraz informacji w mediach społecznościowych Termin realizacji: 2022 – 2028 rok
Spotkania tematyczne oraz szkolenia dla pracowników instytucji działających na rzecz pomocy rodzinom zagrożonym przemocą oraz na rzecz zwalczania i zapobiegania przemocy w rodzinie	Realizacja szkoleń i spotkań tematycznych podnoszących poziom wiedzy i kwalifikacje osób pracujących w instytucjach i organizacjach pomagających rodzinom	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz we współpracy z instytucjami działającymi na rzecz pomocy rodzinom zagrożonym lub/i dotkniętym przemocą	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przeprowadzonych spotkań • liczba osób biorących udział w spotkaniach Termin realizacji: 2022 – 2028 rok

